

ind under de samme Ekspropriationsbestemmelser som andre Jordbesiddere her i Danmark. Jeg skal dog villig indrømme overfor det ærede Medlem fra Odense, at Udviklingen, og Spændingen af Kravene i det danske Samfund kan meget let hurtigt og meget let blive en saadan, at jeg for mit Vedkommende forbeholder mig min Stilling, hvis Majoratsbesidderne fornemt trækker sig tilbage og ikke vil gøre Brug af det Tilbud, der her gives dem, og jeg vil derfor endnu en Gang raade dem til at tage imod det Tilbud, som her fore-

Marott: Saa vidt jeg hørte, glemte den ærede Ordfører før at nævne vort Forslag om Inddragelse af Hjemfaldsgodser. Naar vi er gaaet bort derfra og er gaaet til Indførelsen af en Afgift af 50 pCt., saa tror jeg, at finansielt set betyder Forandringen ikke saa meget, hvis man beregner denne Beskatning. Men under alle Omstændigheder er der jo her en Udvikling, og en Udvikling i den rigtige Retning, og det ærede Medlem har selv været underkastet en meget kraftig Udvikling paa dette Omraade. Saa vidt jeg ved, begyndte det ærede Medlem i den saakaldte Landbo-kommission med at foreslaa at give Godserne fri mod, at de skulde svare 10 pCt. af Værdien, men nu er det ærede Medlem gaaet op til 20 eller 25 pCt. Dette er en meget betydelig Udvikling; men jeg maa sige, at det er en Udvikling i den rigtige Retning, og den skal vi ikke være kede af, og vi bør derfor heller ikke skændes om den.

Ordføreren (N. Frederiksen): Jeg indrømmede allerede før, da jeg havde Ordet, den Udvikling, jeg havde været inde under, men jeg maa tilstaa, at det ærede Medlem fra Odense har kørt grundigt omkring; for da vi begyndte, forlangte jeg mere af Lens- og Majoratsbesidderne end det ærede Medlem, men saa sprang det ærede Medlem pludselig helt forbi mig. Maa jeg lige tilføje, at jeg udtrykkelig nævnede, at Stillingen var ens angaaende de Godser, hvorpaa der hviler Hjemfaldsret.

Axel Møller: Den højtærede Ordfører for Socialdemokraterne (Marott) og Ordføreren for de Radikale (N. Frederiksen) har i Dag gensidig paavist, hvorledes de begge i Løbet af kort Tid i høj Grad har været under Udviklingens Lov. Saaledes gaar det meget let, naar man kommer ind paa den vilkaarlige Bane og opgiver at tage det

fornødne Hensyn til Retsgrundlaget; thi det kan nu ikke nytte, at man vil affærdige dette Spørgsmaal om det fornødne retslige Grundlag med en Bemærkning om, at det er nogle kedelige juridiske Spidsfindigheder, som man maa tage saa lidt Hensyn til som muligt. Jeg skal ikke paa dette Tidspunkt af Forhandlingerne trætte det ærede Ting med at komme ret dybt ind paa Retsgrundlaget; men jeg kan dog ikke tilbageholde en Beklagelse af, at man ikke baade i Kommissionerne og her paa Rigsdagen har underkastet hele den retslige Side af dette Spørgsmaal en grundigere Undersøgelse, og jeg synes, at det dog fortjener Anerkendelse, at den ærede Ordfører for Socialdemokraterne har gjort et Forsøg paa retslig at begrunde sit Standpunkt, selv om jeg straks maa sige, at jeg ikke kan være enig med den ærede Ordfører i hans Syn paa det retslige Spørgsmaal.

Naar jeg skal sige, hvorfor jeg for mit personlige Vedkommende ikke kan stemme for det foreliggende Lovforslag, saa er det ingenlunde, fordi jeg ikke forstaar og i høj Grad billiger det Forslag, som Lovforslaget har, nemlig at skaffe Jord til Folk, der vil vie deres Kræfter til at skabe sig en selvstændig Stilling ved Landarbejde, det billiger jeg tværtimod i høj Grad; men jeg kan ikke billige den Maade, hvorpaa man har skaffet disse 100 Mill. Kr. til Veje, som den højtærede Minister oplyser, det drejer sig om, at Staten inddrager for disse Len og Stamhuse og Fideikommissionsgodser. Jeg synes, at enhver maa rejse det Spørgsmaal overfor sig selv: med hvilken Ret tager nu Staten disse Penge? og det bliver jo noget vanskeligt, synes jeg, at besvare dette Spørgsmaal tilfredsstillende, hvis man vil give et retsligt Svar paa Spørgsmaalet. Jeg ser da ogsaa, at man i Landstinget og til Dels herved har opereret med et meget mere elastisk Begreb, nemlig det, man kalder Livets Ret. Man siger: vi sætter os ud over den retslige Betragtning, for den er for vanskelig og kedsommelig og kan lægge Forslaget for mange Sten i Vejen, og holder os til det meget mere elastiske Begreb: Livets Ret. Livets Ret kræver nu, at man gør saadan og saadan, og derfor maa vi gøre det. Jeg vil hertil sige, at det forekommer mig, man snarere kan tale om, at man her udøver den stærkeres Ret, Statsmagtens, overfor de faa. Jeg synes, at Socialdemokraterne for saa vidt er mere konsekvente ud fra deres Standpunkt, naar de siger: Vi hævder, at Staten har en Andelsret i